Štev. 75 V Trstu, v soboto 27. marca 1920 Letnik XLV

Izhaja — izvzemši ponedeljek — vsak dan zjutraj. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan Godina. — Lastnik konsorcij lista Edinosti. — Tisk tiskarne Edinost. — Naročnina znaša na mesec L 3.—, pol leta L 18.— in celo leto L 36.—. — Telefon uredništva in uprave štev. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 10 stotink. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 *mm*). — Oglasi trgovcev in obrtnikov *mm* po 20 stot osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po 40 stot., oglasi denarnih zavodov *mm* po 80 stot. Mali oglasi po 10 stot. beseda, najmanj pa L 1.—. Oglase sprejema inseratni oddelek Edinosti. Naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti. Uprava in inseratni oddelek se nahajata v Trstu, ul. sv. Frančiška As. 20

Preobrat v stališču dr. Smodlake

Nevtralci vsled neposrečenega posredovanja proti vladi – Volitve v Zagrebu

Narodno predstavništvo zopet nesklepčno.

BELGRAD, 24. (JDS) Današnja seja narodnega predstavništva pomenja za vlado skrajno neugodnost. Navzočih je bilo tako malo poslancev, da se je otvoritev seje dolgo zavlekla. Ko pa je naposled predsednik sejo vendar moral otvoriti, se je ugotovilo, da se je udeležilo seje celih petnajst poslancev. Zbornica vsled tega sploh ni začela z razpravo, ampak se je takoj odgodila. Prihodnja seja bo v petek ob 9.

BELGRAD, 24. (JDS) Ministrski predsednik Stojan Protić je obvestil dr. Smodlako kot predsednika izvenstrankarskega kluba in M. Draškovića kot zastopnika demokratske zaednice, da vladne stranke ne morejo pristati na predloge nevtralnih poslancev in da smatrajo zato pogajanja za koncentracijo vlade za končana. Pod vtisom te izjave je prišlo do spopozuma med demokrati in skupino dr. Smodlaka. Poslednja je obljubila, da bo podpirala demokrate v njihovem boju proti sedanji vladi in da bo zlasti onemogočila kvorum. Demokrati so se obvezali, da ne bodo zahtevali po padcu Protićeve vlade nove strankarske vlade, ampak da bodo privolili v medstrankarsko, ali celo uradniško vlado. Ako tudi uradniška vlada ne bi mogla delati s parlamentom bodo demokrati pristali na to, da uredniški kabinet volilni red oktroira in nato takoj izvedejo volitve.

Z ozirom na ta kompromis med demokrati in nevtralci se smatra za gotovo, da bo Protić-Koroščeva vlada odstopila takoj, ko se vrne regent v Belgrad. Poizkusili bodo nato še enkrat sestaviti koncentracijsko vlado. Ako se tudi to pot ponesreči, bo poverjeno vodstvo vladnih poslov nestrankarskemu uradniškemu kabinetu.

Seja ministrskega sveta.

BELGRAD, 24. Včeraj se je vršila seja ministrskega sveta, ki je razpravljala o zunanjepolitičnem položaju. Kakor se zatrjuje, sta pozvana v Belgrad delegata Pasić in Trumbić, da poročata o zunanjem položaju in v sporazumu z vlado določita smernice naši zunanji politiki.

Občinske volitve v Zagrebu.

ZAGREB, 23. V Zagrebu so bile v nedeljo občinske volitve. Agitacija je bila velika. Letakov je bilo do 60 vrst. Volitve se je udeležilo 77 odstotkov volilcev, to je od 23.290 volilcev jih je glasovalo 17.950. Bile je deset listin. Dobili so: socijalni demokratje 1 zastopnika (284 glasov), nestrankarska listina je dobila enega zastopnika, hrvatska pučka stranka dva zastopnika (790 glasov), komunistična stranka 20 zastopnikov (7011 glasov), frankovci tri zastopnike (955 glasov), seljačka stranka (Radićeva) enega zastopnika (449 glasov, izvoljen Radić), radikalci nobenega zastopnika (110 glasov), hrvatska zaednica 15 zastopnikov (5491 glasov), demokratska stranka 5 zastopnikov (1882 glasov), cionisti dva zastopnika (496 glasov). Proti volitvam so bili vloženi protesti, ker se ni čuvala tajnost glasovanja, ker so se kupovale volilne izkaznice in ker so komunisti izvrševali teror.

ZAGREB, 23. Občinske volitve so potekle še precej mirno, to pa zato, ker se je glasovalo tajno in se torej ni mogla uvesti taka agitacija, kakor je bila doslej navadna. Na nekaterih mestih je sicer prišlo do malih incidentov, ki so jih povzročili komunisti. Na večer, ko se je izvedelo za izid volitev, so komunisti v naglici zbrali večje število svojih pristašev, ki so se napotili v izprevodu z rdečo zastavo na čelu na Jelačićev trg, kjer je imel vodja komunistov, dr. Radošević, daljši hujskajoč govor.

ZAGREB, 23. V soboto ob 10 dopoldne se je zbralo v Metropolkinu nad tisoč akademikov-beguncev, ki so protestirali proti dejstvu, da se je pri zagrebških občinskih volitvah pojavila frankovska kandidatna lista. Frankovci so ob prevratu sami sklenili, da likvidirajo svojo stranko. Na sestanku je govoril akademik-dobrovoljec Preradović, Slovenec Bitežnik ter zastopniki raznih strank. Vsi so obsojali kar najodločnejše protinarodno postopanje Franka, Sachsa, Klobučarića in drugih njihovih pristašev ter rovarenje te stranke v Italiji, na Reki, v Avstriji proti Jugoslaviji. Soglasno sta bili sprejeti dve resoluciji. V prvi se zahteva od vlade da takoj zabrani volitev kandidatne liste Frankovcev, oziroma dr. Prebega. Sestavila se je posebna deputacija, ki naj odda to resolucijo banu. V drugi resoluciji se zahteva od akademskega senata, da takoj izključi iz profesorskega zbora dr. Milobara in dr. Pazmana, oba frankovca. V slučaju, da se to tekom 10 dni ne zgodi, bodo pričeli akademiki stavkati. — Popoldne ob 4 se je vršil nov sestanek, na katerem je poročala deputacija o uspehu pri banu. Banov odgovor na resolucijo je bil povsem negativen. Dr. Laginja je odgovoril, da nima nikakega dokaza, da bi bili frankovci veleizdajalci in da vlada ne more nastopiti proti frankovski volilni listi, ker bi se smatralo to za ukinjene volilne svobode. — Na zborovanju je neki dobrovoljec izjavil, da je treba to postopanje bana pribiti in če vlada in ban ničesar ukreniti, storili bomo potrebne korake sami. Izvoljena je bila deputacija, ki naj se poda k dr. Prebegu in ga pozove, da se odpove zase in za stranko kandidaturi. Deputacija se je napotila v spremstvu vseh zborovalcev pred stanovanje dr. Prebega. Poklicana policija je zaprla vse dohode k ulici, kjer stanuje dr. Prebeg, nakar je prišlo do spopada med dijaštvom in redarstvom, pri čemer je bilo več dijakov ranjenih. Deputacija se je podala k dr. Prebegu, ki pa je izjavil, da se niti on niti njegova stranka ne odpove kandidaturi.

Izpremenba v tiskovnem uradu.

BELGRAD, 25. (JDS) Vlada je odstavila z njunih mest vodjo belgrajskega presbiroja, g. Stefanovića, in njegovega namestnika. Stefanović je izšel iz srbske diplomatiške službe in je vodil med vojno »Ratni presbiro« v splošno zadovoljnost. Za njegovega naslednika je imenovan znani zagrizeni radikalec Risto Odović. Ta je bil že pred Stefanovićem vodja presbiroja, a ga je morala vsled njegove popolne nezmožnosti že prva Protićeva vlada odstaviti. Stefanović ne pripada nobeni politični stranki, a že dejstvo, da ni radikalec, je Protiću zadostovalo, da ga je odpustil in nadomestil s svojim pristašem.

Podban odpotoval radi aretacije Radića v Belgrad?

ZAGREB, 23. (JDS) Danes sta odpotovala podban dr. Potočnjak in poverjenik za pravosodje v Belgrad, kar se spravlja v zvezo s ponovno aretacijo Stepana Radića. — Današnja »Riječ SHS« prinaša daljši uvodnik o aretaciji Radića, v katerem pravi, da je doživela sedanja vlada in ban dr. Laginja blamažo, ker so napadli demokratsko-socijalistično vlado radi Radića, sedaj so pa ravno iste osebe, ki so se svoj čas tako vneto zavzemale za Radića, prisiljene, da ga zapro.

Vseslovenski trgovski shod.

LJUBLJANA, 25. Slov. trg. društvo »Merkur« priredi skupno z »Zvezo trgovskih gremijev in zadrug za Slovenijo« 10. in 11. aprila 1920. v Ljubljani vseslovenski trgovski shod z naslednjim sporedom: 1. Dne 10. aprila 1920 ob 16 v sejni dvorani mestnega magistrata ustanovni občni zbor »Zveze trgovskih gremijev in zadrug za Slovenijo«. 2. Zvečer tega dne ob polu 20 v kraljevem opernem gledališču operna predstava na čast došlim gostom. 3. Dne 11. aprila ob 9 v veliki dvorani hotela »Union« »Vseslovenski trgovski shod«. Spored se objavi pravočasno. 4. Zvečer tega dne ob polu 20 na čast gostom »Družabni večer« v veliki dvorani hotela »Union«. Igra godba Dravske divizije. Za dopoldanski vlak 10. aprila se določijo za sprejem na glavnem kolodvoru člani stanovanjskega odseka, ki bodo nosili na levi roki trobojne trakove. Oni sprejmejo zunanje delegate in jim nakažejo stanovanja. Da se vpričo težkih stanovanjskih razmer preskrbi dovolj prenočišč, mora vsaka zunanja zadruga in gremij naznaniti najpozneje do 31. marca 1920 število udeležencev. Enako je naznaniti tudi število onih trgovcev, ki hočejo posetiti opero. S seznamom posetnikov gledališča je treba poslati obenem denar, ker se morajo sedeži v naprej plačati. Vseslovenski trgovski shod, na katerega so se vabile vse trgovske organizacije našega kraljestva, naj bo izraz solidarnosti, zavednosti in pomembnosti trgovskega stanu. V najtežjih dneh gospodarskih bojev, ko se od vseh strani napada trgovski stan, hočemo manifestirati dostojno za smotrenost dela našega stanu, za pomen in gospodarske naloge našega stanu. Z Vašo polnoštevilno udeležbo dokažete, da se zavedate važnosti skupnega smotrenega delovanja, da ste si svesti solidarnosti našega stanu, svesti naših gopodarskih nalog. V slogi in motrenem delovanju je naša moč.

Nova rekompenzačna pogodba z Madžarsko.

BELGRAD, 25. Tu so se končala pogajanja o načrtu novega rekompenzačnega dogovora z Madžarsko. Glasom te pogodbe bi dobila Madžarska od Jugoslavije 2000 vagonov koruze in 2000 vagonov pšenice; v zameno za ta živila pa bi dala Jugoslaviji industrijske proizvode ter bi dovolila popravljanje naših prometnih sredstev (vagonov, lokomotiv in drugih strojev) v Madžarski, razliko bi pa izplačala v zdravi tuji valuti. Pogodba pride še pred ministrski svet, ki bo o nji končno odločil.

Zaupnik in občinski tajnik aretirana.

BAKAR, 25. Italijanski orožniki so v Baški na otoku Krku vdrli v župnišče, da bi odvedli župnika Milostiča. Ljudstvo se je zbralo pred župniščem in jih ni pustilo, da bi odgnali župnika, zato so navalili na ljudi in odpeljali župnika ter občinskega tajnika zvezana. Narod je vzklikal: »Živela Jugoslavija, živijo kralj Peter!«

Nasilstva na Reki in Sušaku.

BAKAR, 25. Na Reki vsak dan odpuščajo naše Jugoslovene iz službe ter jih silijo da morajo zapustiti ne samo mesto Reko, temveč tudi Sušak.

Draginjske doklade za podčastnike.

BELGRAD, 25. Splošni vojni oddelek ministrstva za vojno in mornarico objavlja: Da se pomaga podčastnikom v vojski in mornarici vzdrževati svoje rodbine v današnji veliki draginji, je ministrski svet določil, da se od 1. aprila daje kot draginjska doklada poleg dosedanjih materijalnih nagrad podnarednikom po 3, vsem ostalim podčastnikom pa po 6 dinarjev na dan ter oženjenim podčastnikom po 1 dinar za vsakega člana rodbine.

Demokratska skupščina v Splitu.

SPLIT, 25. Za nedeljo, 28. t. m. je sklicana v Split velika skupščina demokratske stranke.

Dr. Smodlaka častni občan v Vrgovcu.

SPLIT, 25. Na občinski seji v Vrgovcu se je črtal iz imenika častnih občanov bivši dalmatinski deželni predsednik grof Atems ter imenoval za častnega občana dr. Smodlaka.

Frankovci na delu.

SARAJEVO, 25. Agent Gamberger v Tuzli je prejel iz Gradca trgovsko pismo s firmo: Information Glaubes & Comp., Wien, v katerem se je nahajal neki propagandistični proglas Frankovcev. Ta porglas je naperjen zlasti proti naši dinastiji in proti naši kraljevini v obče ter propagira ustanovitev hrvatske republike.

Za zbližanje s Čehi.

SARAJEVO, 25. Med tukajšnjimi profesorji trgovske akademije se je pričela akcija, da naj se izmenjajo po možnosti nekateri naši in češki trgovski akademiki, da se uvede kot obligatno v učni red učenje enega slovanskega jezika v govoru in pisavi in da se s tako izmenjavo slušateljev pouče leti o prilikah v drugih državah. V tem oziru so profesorji že predložili zemaljski vladi tozadevni predlog.

Iz Češkoslovaške.

Delo čehoslovaške narodne skupščine.

PRAGA, 25. Narodna skupščina bo pred Veliko nočjo rešila poslovnik, oddajo imetja, zakon o kongrui in več ustavnih zakonov.

IZ RUSIJE.

Boljševiki v Pečenegu in Kilu.

KRISTIJANIJA, 26. (S.) »Daghen Njeter Fiende« javlja, da je 2000 boljševikov vdrlo v Pečeneg in Kile. Finske čete so obkoljene. 2 finska vojaka, ki sta prekoračila norveško mejo, sta bila razorožena.

Iz Nemčije.

Angleško in francosko posredovanje v Nemčiji.

PARIZ, 26. (S.) Agencija »Havas« pravi: Zdi se, da se pripravlja sklenitev dogovora med francosko in angleško vlado, ki se pogajate že dva dni glede odgovora nemški vladi, ki je prosila za dovoljenje, da bi smela poslati v ruhrsko kotlino šestdeset tisoč mož, da zamenjajo 40.000 mož redne policije ki se nahaja tam. Zdi se, da Angleži niso pripravljeni na dovolitev te zasedbe vsaj v sedanjih razmerah. Ta rešitev je v skladu s stališčem francoske vlade. Millerand je opozoril, da bi zasedba delavskega okrožja v ruhrski kotlini povzročila nove spopade, namesto da bi pomirila sedanje. Ta ukrep se zdi neprimeren in v nasprotstvu z nameni berolinske vlade, ki vlaga vse sile, da bi dosegla sporazum. Lahko se torej izrazi veselje v teh razmerah — zaključuje »Havas« — da se zavezniki strinjajo s francoskim stališčem in opuščajo posredovanje v vprašanju nemške notranje politike.

Nemške rdeče čete začele zopet sovražnosti.

KOELN, 26. (S.) Rdeče čete so odpovedale rigseltsko premirje. Rdeče čete so že prešle Lippe in napredujejo proti Weselu, katerega so baje — kakor naznanja poveljnik rdečih čet — tudi zavzele.

Sestavljanje novega nemškega kabineta.

BRUXELLES, 26. (S.) Iz Berolina poročajo: Javlja se uradno, da se lahko smatrajo v sestavi novega kabineta za gotove tele izpremembe: finančno ministrstvo prevzame Kems, državni zaklad Wulth, narodno obrambo Gessler, obnovitev Luedemann (večinski socijalist), član pruskega zbora. Drugih izprememb ne bo.

BEROLIN, 26. Novi kabinet je skoraj sestavljen. Zatrjuje se, da stopita na mesti Erzbergerja in Noskeja Dresler in Kuno.

Nemška narodna skupščina.

BEROLIN, 25. (S.) Wolfova agencija javlja, da se bo vršila prihodnja seja narodne skupščine v petek popoldne ob 15. Smatra se, da bo zasedanje trajalo tri ali štiri dni.

Iz Francije.

Napad na angleško politiko v francoski zbornici. Govor nekdanjega ministrskega predsednika Barthona.

PARIZ, 25. Danes je začela zbornica razpravljati interpelacijo o zunanji politiki. Med govorniki ki so nastopili, je vzbudil posebno pozornost poslanec Barthon, znani državnik in že večkrat ministrske predsednik. Njegov govor je bil poln bridkih resnic in Barthon je govoril, lahko se reče, iz srca celi zbornici. To se je dokazalo s tem, ker mu je zbornica na več mestih navdušeno ploskala. Ali z druge strani je bil splošen vtisek, da je šel v svojem resnicoljubju predaleč, ko je napadal evropsko politiko sosedne Anglije, in tudi temu čustvu je dala zbornica izraza s tem, da je z enako navdušenostjo odobravala tudi govora ministrskega predsednika Milleranda in ministra Le Trocqueurja, ko sta nastopila proti Barthonjevim izvajanjem v obrambo Anglije. Barthon je začel svoj govor z ugotovitvijo, da ni nihče v Franciji za osvojevalno politiko. Z druge strani — je nadaljeval — je treba imeti pred očmi, da delajo vsi Nemci na to, da pride versailleska mirovna pogodba ob svojo veljavo. Treba je sicer biti pravičen nasproti Nemčiji in vsi zavezniki želijo njeno obnovitev, toda pod pogojem, da pojde en del njenega blagostanja za popravo škode, ki jo je povzročila vojna. Zatem se je govornik doteknil zadržanja zaveznikov, a posebno Anglije v vprašanju izročitve vojnih krivcev. Clemenceau je trdil, je rekel govornik, da bi bilo bolje, ko se določba o vojnih krivcih ne bi sploh nahajala na mirovni pogodbi, če se nima strogo zahtevati njena izpolnitev. In vendar so zavezniki popustili. Po čigavi zaslugi je prišlo do tega? Tik pred volitvami l. 1918. je Lloyd George slovesno izjavljal, da se mora postaviti bivši nemški cesar pred sodišče. In vendar, sodeč po angleškem časopisju, je zahtevala letos izročitev samo še Francija. Pravzaprav so bili do meseca februarja t. l. še vsi zavezniki složni v tej zahtevi in mnoge grozilne note so bile poslane na vse kraje. Vse te note pa so nosile Clemenceaujev ali Millerandov podpis. Ko pa se je začelo pozneje popuščati, je podpisoval listine Lloyd George. Na ta način se je doseglo, da se smatra v Nemčiji Francija kot edina sovražnica, ki jo vsak Nemec preklinja. Nato se je govornik doteknil vprašanja o svobodi morja. Rekel je, da je bila največja bojazen Anglije, da bi moglo priti na mirovni konferenci do razprave v tem vprašanju, kakor je zahteval Wilson, ko je še bil v Ameriki. Odkar pa je predsednik bil v Londonu se ni več nič govorilo o svobodi morja. To je eden med velikimi uspehi, ki jih je izvojevala angleška diplomacija. Drugi njen uspeh je odprava obvezne vojaške službe, ki jo je Anglija izvedla vkljub temu, da je podpisala s Francijo obrambeno pogodbo proti Nemčiji. V Franciji se ne morejo nadejati da bo to mogoče in radi tega bodo morali biti Francozi pripravljeni še na velike žrtve. Za tem je razpravljal govornik o ruskem vprašanju. Tudi tu da je Anglija pretekla Francijo, kakor je sicer to storila tudi Italija in druge države. Govornik je za vzpostavitev diplomatskih zvez z novo Rusijo. Pazimo — je zaključil Barthon — ker drugače pridemo prepozno. Kakor je bilo rečeno mu je zbornica na več mestih ploskala. Za Barthonom je govoril še poslanec Margaine, a za njim je imel besedo minister Le Trocqueur, ki je naglasil, kako je bil svečano sprejet ob svojem obisku v Londonu, kjer je njegova misija popolnoma uspela v pogledu na vprašanje o premogu. Ko je še izrazil ministrski predsednik Millerand ob splošnem odobravanju zbornice svojo hvaležnost nasproti Angliji zaradi gospodarske pomoči, je bila seja zaključena.

Iz Anglije.

Lloyd George o turškem in nemškem vprašanju.

LONDON, 26. (S.) Dolnja zbornica. Lloyd George je izjavil v svojem govoru o zakasneli vzpostavitvi miru s Turčijo, da so zavezniki hoteli počakati, dokler se Amerika odloči glede svojega sodelovanja pri pogajanjih. Šele ko so vedeli, da so Zedinjene države končnoveljavno odklonile svoje sodelovanje, so se odločili na končni sklep. Govornik je nadalje izjavil, da so zavezniki razpravljali o tem, da bi se pustila sultanu samo duhovna oblast, toda ta sklep bi ne bil rešil sedanjih težkoč; govornik je poudarjal, da je lažje nadzorovati sultana in njegove ministre v Carigradu, nego če bi se preselili v Malo Azijo.

Lloyd George je nato govoril o vojnih odškodninah s strani Nemčije. Rekel je, da mora Francija, ki ima štiri sedmine manje prebivalstva v primeri z Nemčijo, prenesti tri do štiri milijarde šterlingov stroškov v svrho poprave škode v opustošenih krajih. Jaz ne zahtevam — je pripomnil Lloyd George — da se predlože Nemčiji zahteve, katerih izpolnitev je izven njenih zmožnosti, toda popraviti mora škodo, ki jo je naredila. Da se ji to omogoči, so zastopniki Velike Britanije vedno pripravljeni na upoštevanje vseh primernih predlogov s strani Nemčije v svrho dosege potrebnih posojil za obnovitev njene industrije. Lloyd George je zaključil, poudarjajoč, da bo Nemčija v slučaju, da dokaže iskreno željo po izpolnitvi svoih obvez z mirovno pogodbo, vedno lahko računala na primerno in velikodušno postopanje. To bo sredstvo za vzpostavitev miru v Evropi in obnovitev dobrih odnošajev med vsemi državami.

Napad na policijsko poslopje v Gortatichu na Irskem.

LONDON, 25. (S.) Neka skupina ljudi je izvršila drzen napad na policijsko poslopje v Gartatichu na Irskem. Napadalci so vdolbli v zidove globoke luknje, v katere so vteknili eksplozivne snovi, ki so jih nato zažgali. Od poslopja so ostali samo temelji. Trije policijski agenti so bili izdajniški ranjeni. V okolišu so bile potrgane vse brzojavne in telefonske žice. V Dublinu je bil ubit včeraj neki človek ob belem dnevu.

Turška zbornica protestira proti aretiranju turških poslancev.

CARIGRAD, 25. (S.) Vsled aretacije nekoliko turških nacijonalističnih poslancev s strani zaveznikov je odobrila zbornica resolucijo, s katero protestira proti aretacijam in zahteva odgoditev zasedanja vsled kršitve poslanske nedotakljivosti. Zbornica je nato sklenila poslati protest angleški in ameriški zbornici. Smatra se, da se izroči veliko število protestov Musti Kemalu. Za sedaj ostane kabinet še na vladi, ker sultan ni hotel sprejeti bivšega vezirja Damad Ferid pašo. Zdi se, da namerava kabinet odstopiti, čeravno vlaga sultan vse sile, da bi preprečil krizo. Vkljub vsemu se smatra, da bo poverjeno kabinetu Sali paša vodstvo mirovnih pogajanj.

Turški kabinet odstopil.

CARIGRAD, 25. (S.) Kabinet Salyh paša je podal ostavko. Sultan je poveril sestavo nove vlade Damas Ferit paši

Iz Italije.

Razprava o izgredih v Napoliju in Bresci. - Nadaljevanje razprave o vladni izjavi.

RIM, 26. Današnja seja italijanske zbornice se je začela z razpravo o zadnjih dogodkih v Napoliju in Bresci. Državni podtajnik za notranje stvari Sene je upravičeval postopanje vladnih oblasti, poudarjajoč, da so delavci izzivali in da so se poizkušala pogajanja, preden se je porabilo orožje. Socijalist Labriola je poudarjal, da je nezmernost vladnega postopanja kriva posledic napolskih dogodkov. Vprašal je, ali je izpremenba vladnega postopanja v zvezi z vladnimi napori v zbornici, da bi pridobila na svojo stran konservativne stranke. Zaključil je, pozdravljajoč žrtve izgredov. — Caroti je izjavil, da so napoljski dogodki le izraz celega sistema, to je zatiranja proletarijata s strani javne sile. Opozarja, da vlada ne bo mogla z reakcijo potlačiti gibanje proletarijata, in da so zadnji dogodki le znak upora vsega proletarijata proti sedanji vladavini.

Državni podtajnik Grassi je govoril o dgoodkih v Bresci. Izjavil je, da so pogajanja v teku, toda vsled spora med socijalističnimi in katoliškimi organizacijami, ki so organizirale stavko, je zelo težko priti do sporazuma.

Garibotti je izjavil, da ni zadovoljen z vladnimi izjavami, ker vlada ne obžaluje krvavih izgredov. Zagotavljal je, da ne bo mankalo pomirjevalnega dela s strani socijalistov, če bo vlada drugače postopala.

Govorili so nato razni drugi govorniki, nakor se je začela razprava o vladni izjavi. — Amendola je dokazoval, da Nittijeva vlada ni mogla popraviti prejšnjih zmot, ker je prišla na vlado prepozno. Njegovo delo je oviral tudi odpor v notranjosti. Smatra, da je edina rešitev iz sedanjega položaja sodelovanje vseh strank in poziva zato tudi socijaliste na sodelovanje. Zaključil je med medklici s strani socijalistov s pozivom na socijalistično stranko, naj vsili svoj program, če smatra, da ima dovolj moči za to. Podobno se je izrazil tudi o ljudski stranki.

— Jutri nadaljevanje razprave o vladnih izjavah, o začasnem proračunu in poslanski plači.

Italijanska časnikarska zveza zahteva brezpogojno odpravo cenzure.

RIM, 26. (S.) Predsedništvo italijanske časnikarske zveze je sklenilo takoj po sprejemu pisma ministrskega predsednika, s katerim se je naznanjala pogojna odprava cenzure, da poveri zadevo zvezi italijanskih časnikarskih udruženj. Predsedništvo je tudi naznanilo ta sklep g. Nittiju v pismu, v katerem se mu sicer zahvaljuje za dobre namene, a se istočasno javlja, da se je povrlo proučevanje njegovih predlogov zvezi, in sicer iz teh vzrokov: 1) ker se vrše pogajanja med vlado in italijanskim tiskom o vseh vprašanjih glede cenzure potom zveze; 2) ker se je sestavila zadnja resolucija glede cenzure 21. marca v glavnem zvezaem svetu; 3) ker je g. Nitti pozval s pismom od 23. marca na dogovor med vsemi italijanskimi listi, katerih naravno glasilo je zveza italijanskih časnikarskih udruženj. Vsled tega je predsednik časnikarske zveze prepustil zvezi tozadevni sklep glede Nittijevega pisma.

Izvrševalna zvezna komisija je sprejela na sestanku od 24. marca tale sklep, ki se je takoj javil g. ministrskemu predsedniku: »Njegovi Eksc. g. Francescu Nittiju, ministrskemu predsedniku. Izvrševalna komisija državne zveze italijanskih časnikarskih udruženj, kateri je bilo predloženo vprašanje cenzure s strani predsedništva zveze italijanskih časnikarjev, izraža predvsem svojo hvaležnost za naklonjenost nasproti našim profesijonalnim zvezam. Resolucija glavnega zveznega sveta glede odprave cenzure, ki se je že poslala N. E., temelji na načelu, da je bila cenzura potrebno zlo v času vojne. In res niso časnikarske zveze tekom celge vojne protestirale proti obstoju cenzure, temveč proti njenemu postopanju. Po premirju in po izpremembi vojaškega in diplomatskega položaja ni obstoj te ustanove več upravičen. Medtem nam bodi dovoljena pripomba, da je predlog V. E., da delo cenzure prevzamejo časnikarske zveze, z ene strani čin zaupnosti, za katero smo Vam hvaležni, toda z druge strani ne dosega cilja, ki ga nameravamo doseči, ker ne predstavlja odprave cenzure, ki smo jo mi zahtevali, temveč prenos poslovanja od organa, ki ima na razpolago vsa sredstva za ugotavljanje in nadzorovanje resničnosti vesti, kakor je država, na organ, ki nima in ne more imeti teh sredstev. Na drugi strani moramo zopet ugotoviti, kako zelo težko bi bilo določiti, ali kak komentar lahko slabo vpliva na orijentacijo javnega mnenja in na pogajanja v teku za sklenitev končnih mednarodnih dogovorov, ali pa je upravičen izraz kakega posebnega političnega mnenja.

Vsled teh vzrokov ne more izvrševalna zvezna komisija — čeravno ceni namene V. E. — drugače, nego zopet potrditi resolucijo zveznega sveta, v katerem so bile zastopane vse glavne italijanske časnikarske zveze. Z izrazom največjega spoštovanja za izvrševalno komisijo: G. Sobrero, G. Cassola, G. A. Andriulli, C. Russo; G. Bladere, tajnik.

Vest o dovolitvi prodajanja mesa ob petkih in sobotah neresnična.

RIM, 26. (S.) Vest, ki so jo priobčili nekateri listi, da je državni podtajnik za prehrano odredil, da se dovoli prodajanje mesa ob petkih in sobotah, je povsem neutemeljena. Državni podtajnik za prehrano je naznanil samo, da se ob petkih in sobotah lahko prodaja meso za bolnike in osolnjeno meso ter klobase.

PODLISTEK

Za staro pravdo. (128)

Avgust Senoa: Seljačka buna. — Zgodovinska povest iz XVI. stoletja.

»Vidiš li tega pernatega vraga,« je rekel Drvodeliću Nikola, sin brdovškega kovača, pokazavši na Lasserja, »čakaj, ta je moj zajec. In naperil je puško in nagnil glavo. Tresk! in Lasser se je zrušil vznak, a splašeni konj ga je vlekel za stremen po krvavem snegu. V gruči je zaorilo veselo vzklikanje.

»Ej, zadel ga je sredi čela,« se je zasmejal najsti Kovačev sin, »otroci, streljajte dalje!« In iznova se je sipala smrt z zvonika v konjenike. Tretjina jih je padla, sekira je zrušila zastavonošo, kopje je prebodlo trobentača. Ali, vragi so prodirali dalje v kmetsko gručo, sekajoč na desno in levo. Kupinić je kosil na konju kot besen. Ranjen je v levo roko. Ni maral za to, kosil je dalje. »Bijte, v imenu Boga.« Toda, tu se pojavlja sredi vasi četa Uskokov in napada za hrbtom. Potajno se je privlekla ob vodi za hišami in prodrla v mesto. »Streljaj!« so kričali Uskoki. »Sekaj!« so klicali konjeniki. Povsod besni borba. Ne čuješ drugega, nego prasketanje, žvenketanje in ječanje. Še se drži na vhodu Fratrić. Črni Matija je namestil strelce v veliki hiši ob poti. Od tu strelja, da se rušijo kmetje kot snopi v sneg. Pobesneli so. »Razrušite hiše!« kriče in hrupe s sekirami na Matijevo zaklonišče. Močneje je zaorila v ozadju trobenta. Gorje! Uskok je s puškinim kopitom razkrojil Fratriču glavo. Konjeniki so prodrli in naskočili od zadej. Kmetje so obkoljeni, potisnjeni. Uskoki prodirajo v hiše. Mesto je zagorelo v strašnem plamenu. »Streljajte iz topov!« je zaklical Turn. Strela je začela udarjati, velike kroglje lete in raznašajo kmete na kose. Kmetje beže, a Uskoki lete za njimi, kričaje, preko mrtvih trupel ter jih gonijo z nožem v goreče hiše, v hladno Savo. Vse je padlo, se razletelo, pohojeno. Ali vidiš na holmcu zidano hišo? Iz okna zre železna dvopuška. Tu se drži zadnja gruča — petdeset ljudi, na čelu jim Kupinić. Bled je, krvav, ali mirno stoji poleg puške. »Naskočite, udarite!« je kričal Turn, a besni trop leti ob holmu. In strel grmi. Dvajset Uskokov se je vrglo v smrt, ali v tem hipu je naskočil z mečem v roki Kupinić in vsa četa za njim:

»V imenu Boga! Za staro pravdo!« je zaklical kapetan. Ali sedaj — ga je zadelo zrno, Kleknil je in deset nožev se mu je zarinilo v junaške prsi. Niti eden njegovih ni ostal živ. Vsi so ležali okoli vodje pred gorečo hišo.

Turn je prebledel. Zrak se je stresal od divjega krika. Sedaj je izbruhnilo besnilo — strašno zversko besnilo! Hej, kako konjeniki gonijo kmete na kupe v Savo! A Uskok? Boben ga kliče k zbiranju. Kaj se meni on! Ima drugega dela. Gorje, ako si imel hišo! Zagorela je; ako si imel živine — poklana je; ako si imel dete, zadavljeno je; gorje, ako si imel ženo —

Poldne je davno minulo. Zdrava Marija. Z zvonika ječi zvon. Ali zvoni Zdravo Marijo? Zvoni li radi ognja, ali je mrtvaški zvon? Mrak se je spustil na krajino. Še letajo vojaki po mestu kot volkovi, kričečo plen ter vlačijo iz hiše obupne ženske. Tu stoji sredi snega črno pogorišče. Pred njim sedi jokajoč mati, tam liže še iz žitnice plamen. Nad mestom se vlači dim. Do koder ti sega oko, je sneg krvav. Za vsako ograjo, po poti leže bleda krvava trupla, v rokah jim nož ali puška, a kjer je največja gruča, leži tudi mali črevljar. Polovica kmetov je poginila, malo jih je zbežalo. Ali, mrtvim je dobro, gorje živim, ki so padli Turnu v pest. Tu stoje privezani ob drevje, a med njimi kapetani Turković, Bartolić, Drvodelić. Gorje njim!

(Dalje)

Današnja Rusija.

Razne vesti so govorile v svet, da ste v vrstah boljševiške zavladala desorganizacija in demoralizacija. Na take vesti se je opirale želja entente, da bi izvedla svojo namero za oboroženo posredovanje v Rusiji. Stanje v Rusiji pa je v resnici povsem drugačno. Vojaška moč Rusije je poraščala in nje stališče se je utrjalo od dne do dne, posebno, ko so tudi neboljševiki in socijalni revolucijonarci vstopili v vrste rdeče vojske.

Razne vesti so pripovedovale o zverstvih in krvološtvih ruskih sovjetov. Kri, solze, vešala, glad, epidemije: to da so bila obeležja ruske revolucije. Izjavljamo odkrito, **da ne** odobrujemo taktike in metod ruskih **boljševikov**, ker stremimo **k istemu cilju po drugi poti**, ki nam jo narekujejo naše gospodarske in socijalne razmere. Obenem pa priznavamo, da so spremljevalci vsake revolucije: kri: beda in glad. Vsaka revolucija ima svojo fazo maščevanja za vse stoletne muke in zatiranja, ki so bila neposredni vzrok revolucije. Mari ni bilo ob francoski revoluciji še strašnejšega maščevanja in prelivanja krvi?! In vendar je francoska revolucija pomenjala velik korak naprej v razvoju družbe. Isto pomenja — in še stokrat bolj — ruska revolucija, ki ji je posledica veliko zgodovinsko dejstvo: porod velike moderne države, proletarske Rusije! Njeno dosedanje delo na kulturnem in socijalnem polju je ogromno. A iste prej omenjene vesti niso pripovedovale nikdar, koliko strogih kazni je izrekla ista sovjetska vlada proti svojim lastnim, tudi najvišjim funkcijonarjem radi nemoralnosti, podkupljivosti itd.! Danes moremo trditi, da carska vlada ni mogla v stoletju uvesti takega reda kakor ga je sovjetska Rusija v dveh letih. Organizirala je najboljšo vojsko, odpravila je strahovlado in smrtno kazen, povzdignila je kmetske in delavske mase kulturno in socijalno.

Res je sicer, da ruski narod še trpi bedo; ali ve tudi, da mora to bedo trpeti, dokler si ne osvoji politične vlasti, čemur bo sledila zmaga — dnevi blagostanja in uživanja. Če motrimo celokupno stanje Rusije pred vojno, njene socijalne razmere; ako proučavamo dušo ruskega naroda, potem nam je ruski boljševizem razumljiv pojav. Vidimo, da je boljševizem za Rusijo le **potreben lek**, kajti zadnja faza mu bosta demokracija in socijalizem, a ta zmaga bo odločilna za ustvarjanje novega socijalnega in gospodarskega življenja v vsem svetu.

Naše (jugoslovensko) kmetsko ljudstvo mora dobiti zemljo, ki mu pripada; življenje našega delavca mora postati vredno človeškega življenja, naša velika podjetja se morajo nacijonalizirati! To je neizprosna zahteva ruske revolucije. Entartna polika oboroženega posredovanja se je izjalovila; Clemenceaujeve sanje o nekakem »anteumralu boljševizma«, ki naj bi ga tvorile Poljska, Češka, Romunska in Jugoslavija, so pokopane v politični grob; Lloyd George pošilja svojega pooblaščenca v Kodanj na pogajanja z Litvinovim; blokada je odpravljena; pomankanje živil v vsej Evropi sili vse države, da čim prej obnove gospodarske odnošaje z Rusijo. Z eno besedo: **ententa je prišla do izpoznanja, da brez miru z Rusijo ni miru na svetu!**

To bi bile glavne misli v članku, ki ga je priobčilo socijalnodemokratsko glasilo »Sloboda« v Zagrebu. Sedaj pa prosimo čitatelja, naj še enkrat prečita tretji naš članek v ciklu pod naslovom »Od druge k tretji internacijonali?« (izdanje od 13. marca). Videl bo, da se misli skoro v vsem skladajo z izvajanji socijalnodemokratskega glasila. Tudi mi smo naglašali, da so revolucije »visoki mejniki na potu razvoja in napredka«, da so »glasniki hrepenenja in volje za preuredbo in uresničenje velikih ideja; da pa ne dosegajo vsega hipnega prevrata, ki ga imajo zasnovatelji revolucije pred očmi. Naglašali smo, da je krvava revolucija le nadaljevanje revolucije **duhov**, ki so **jo že** prej pripravljali prosvetljeni duhovi. Če kje in kedaj, velja to za rusko revolucijo! Pisec ugotavlja, da je sovjetska vlada ustvarila najvzornejšo vojsko, a mi smo rekli isto z besedami: da je sedanja vlada uvedla v rusko vojsko strožjo disciplino, nego je bila kdaj poprej. Danes pritrjamo tudi trditvi v »Slobodi«, da revolucijonarna vlada dela sedaj z vso vnemo za kulturno in socijalno povzdigo mas ter da bodo sodovi ruske revolucije odločilno vplivali na ustvarjanje socijalnega in gospodarskega življenja v vsem svetu. Ali iz izvajanj v »Slobodi« zveni še neko drugo priznanje: priznanje resničnosti trditve, da tudi more **ruskega boljševizma vodi izpoznanje, da se morajo evolucijonirati, da mora Rusija zavzeti svoje mesto v kolu držav, če hočejo priboriti Rusiji veliko bodočnost in zagotoviti ruskemu narodu sadove revolucije!** Zato ostajamo pri svoji trditvi, da so tudi revolucije v resnici le **veliki dogodki v — evoluciji!** Da so možje ruske revolucije res drugi, nego so bili v početkih, priča tudi dejstvo — ki je naglaša »Sloboda« s **tolikim zadoščenjem** — dejstvo, da se vrše v **Kodanju pogajanja**. Kakor je na eni strani neoporečno, da so angleški državniki izpremenili svoje stališče napram sovjetski Rusiji, tako smo mi na drugi strani uverjeni, da do teh pogajanj ne bi bilo prišlo, če ne bi bili omogočili tega tudi ruski državniki s svoje strani. O tej evoluciji priča tudi način reševanje agrarnega vprašanja v Rusiji. Priznano je načelo zasebne posesti, a to načelo je nasprotna točka — komunizma!

Največjo resnico pa je napisala »Sloboda«, rekši, da **brez miru z Rusijo ne more biti miru v svetu!** A s tem je rečeno, da je velikemu ruskemu narodu usojena velika bodočnost. To je za slovanske narode blagovestje. Naša trdna vera je, da se bo Rusija — pa naj bodo pota njenega nadaljnega razvoja talra ali taka — **nacijonalizirala, da se poslovani in da ji pripade velika naloga — zastavonoše!** In iz vse sedanje Lenjinove politike se da soditi, da je tudi on velik Rus in Slovan!

Politični položaj v Italiji zelo kritičen.

Političen položaj v Italiji označuje listi tako:

Položaj sicer ni obupen, ali kritičen je zelo. Do takega zaključka je prišel tudi zadnji ministerski svet. Položaj Nittijevega ministrstva je še povsem nejasen, ker parlamentarne skupine — izvzemši oficijelne socijaliste — ne morejo priti do definitivnega zaključka glede svojega vedenja naprem vladi. Ne kažejo se še nikaki določni obrisi glede morebitnega številnega manevra, ko bo zbornica glasovala o zaupnici, ki jo zahteva Nitti. Število nasprotnikov se sicer manjši od dne do dne, ali na drugi strani se nokajo oglasiti — nasledniki. Mnogi parlamentarci menijo, da bi pomenilo parlamentarno sedanje vlade tudi prihodnje mesečne, ker ob sedanjem položaju ni možna nikakta kombinacija, ki ne bi primašala s seboj velikih nevarnosti za deželo. V ospredje sili sicer line — Giolittija in opaža se tudi, da se je precej poslancov v ljudski stranki med enim delom socijalistov, zlasti nagibati k temu imenu. Ali drugi njegovi nasprotniki ne morejo priti do definitivnega zaključka glede svojega vedenja napram Nittiju ravno zato, ker se boje Giolittijevega povratka. Tu strah je tolik, da poročevalec tržaške »Ere Nuove« označa Giolittijeve pristaše kot »bando« — »banda giolittiana«. To je pač dovolj ostro označenje političnega nasprotstva. Vsekako pa se ta slika o položaju, kakor jo rišejo listi, precej strinja z ugibanji, ki smo jih napisali pred par dnevi.

Domače vesti.

Smrtna kosa. Včeraj smo obvestili našo javnost o smrti dveh mož, katerih odhod pomenja občutno izgubo za našo stvar v teh krajih in teh časih; to pa temboli, ker sta oba odšla v večnost v najlepši moški dobi. Pokojni Peter Mihelič je bil znamenit trgovec v tesni stroki, poznan skrom naše slovenske domovine in v Hrvatski. A poleg tega človek najblažje narave in najljubeznivejši družabnik. Bil je Hrvat. Ali, ko se je gibal v naših tržaških krogih, nisi vedel, je li Hrvat, je li Slovenec? Ni bil ne eno ne drugo, ker je bil obojno! Če se je pa beseda sukala o politiki, je bil — Jugosloven, kakor da hoče poosebiti v sebi nedinjenje troimenega naroda. Pokojnikova gospa soproga je bila iz ugledne družine Žagarjeve v Markovcu, ki ima tudi v Trstu mnogo poznancev in prijateljev. — Dr. Josip Rojec, do svoje prezgodnje smrti sodnik v Kopru, je bil dika sodnikov v našem Primorju. Pravniki ga hvalijo kot naravnost izvrstnega sodnika in častivrednega človeka v vsakem pogledu. Gospod dekan v Tolminu mu je bil brat, a soproga mu je bila iz znane Amfove rodovine v Sežani. Prizadetim družinam izrekamo najiskreneje sožalje.

Promocija. Predvčerajšnjim je promoviral na zagrebški univerzi g. Viktor Vovk za doktorja prava. Čestitamo!

Dražbeni oklic. Tukajšnji mestni magistrat naznanja, da se proda 29. aprila 1920. na dražbi parnik na vijak »Evelina« od 17 registriranih ton, ki je last tukajšnjega magistrata. Parnik se nahaja v Sacoretti, kjer ga lahko ogleda, kdor ima za to posebno dovoljenje s strani magistrata. Tisti, ki se želijo udeležiti dražbe, morajo napraviti pismene pogodbe na kolkovnem papirju od ene lire in obenem morajo vložiti na mestni zakladnici (ul. del Teatro 5, II. n.) kavcijo 1500 lir. Ponudbe morajo biti zaprte. Ravno opoldne 29. aprila se bodo iste odprle in zatem se prisodi parnik enemu med ponudniki. Magistrat si pridržava pravico, da izreče svoje mnenje o izidu dražbe in da jo tudi lahko razveljavi ali da prisodi parnik kateremukoli med ponudniki, ne da bi moral povedati vzroke, radi katerih bi tako postopal. Vročene ponudbe so obvezne in se ne morejo več umekniti.

Razpis mest šolskih zdravnikov. Tukajšnji mestni magistrat naznanja: Razpisuje se natečaj na osem mest šolskih zdravnikov, in sicer sedem mest za sedem odgovarjajočih skupin mestnih šol v Trstu in okolici in eno mesto šolskega zdravnika — specijalista za oči. Plača iznaša letnih 3000 lir, ki se izplača v 10 obrokih, računajoč od 1. septembra do 30. junija šolskega leta. Razpisana mesta so ustanovljena na podlagi začasnih predpisov o šolskih zdravnikih in radi tega bo veljalo imenovanje samo za tekoče šolsko leto, a plača bo tekla od dneva imenovanja do 30. junija 1920. Za natančnejša obvestila o šolskih skupinah in o dolžnostih šolskih zdravnikov se prizadeti lahko obrnejo na mestni fizikat, oddelek za šolsko zdravstvo. Natečaj traja do 9. apra t. l.

Družba sv. Cirila i Metoda za Istru. Posvetovanje članov in prijateljev Družbe za ponedeljsko skupščino se ne bo vršilo jutri, ampak danes, v soboto, ob 20½ v Slov. Čitalnici. Vabljeni so vsi člani in prijatelji Družbe. — Pooblaščenec Družbe.

Glas iz ruskega ujetništva. Po trideetnem molku se je oglasil iz ruskega ujetništva g. Edko Dekleva iz Postojne. Pismo, datirano 1. 11. 1919. v Irkestanu, odposlano iz Indije 7. 1. t. l. in došlo 24. 2. t. l. se glasi: Sedaj se nahajam na kitajski meji blizu mesta Kašgar in služim v protiboljševiški vojski. Sem vedno zdrav, dobro oskrbljen. Spominjam, kakor hitro se zboljšajo pota, se vrnem črez Indijo ali Kitajsko domov. Vsi Slovenci v Turkestanu, ačstniki in vojaki, so živi in zdravi. Pozdravljam vse serodnike in znance. E. D.

Izginil je deček 16 let, Anton Jurišević. Deček je šibak ima rjav klobuk. Kdor bi ga kje videl, se lepo prosi, da bi sporočil njegovemu očetu Ant. Juriševiču, Golac št. 18, pošta Obrov, Istra.

Pipčarji! Danes zvečer izreden sestanek v kurniku. Ne izostanite! Višnjevi pipec bodi ves na mestu.

Slovensko gledališče. V nedeljo, 28. t. m., ste dve predstavi. Popoldne točno ob 15'15 se ponovi priljubljena Ogrinčeva veseloigra v treh dejanjih »V Ljubljano jo dajmo« z gg. Silo, Požarem in Bratužem ter g. Silovo, gdč. Vouikovo in Grošarjevo v glavnih ulogah. K tej pristno slovenski in duhoviti veseloigri vabimo posebno naše okoličane. Za smeh bosta skrbela ga. Silova — dekla in g. Požar — hlapec. »V Ljubljano jo dajmo« se ponovi neokrnjeno zadnjič. — Zvečer točno ob 20.15 se bo vršila repriza izvrstnega Dolinarjeve domače malomestne šaloigre v treh dejanjih in enaj slikah »Cigani« z orkestrom, ki je pri četrtkovi premijeri dosegla popoln uspeh in je privabila toliko veselja željnega občinstva, da je bila gledališka dvorana nabito polna. Naše občinstvo se je pri »Ciganih« — ob zvokih naše domače »muze« — tako zabavalo in smejalo, da je vsak želel videti »Cigane« vsaj še enkrat. Ker je k reprizi pričakovati zopetnega navala, se naproša cenj. občinstvo, da si vstopnice preskrbi pravočasno! V glavnih ulogah nastopijo: gdč. Bizjakova, Kraljeva ter gg. Šinenc, Potrata, kot cigani, a kot sodniki, odvetniki itd. gg.: Požar, Mikolič, Terčič, Bolešlavski in Suhadolnik. Nesrečno rodbino Puc tvorijo: gdč. Vouikova in Grošarjeva; poljubno »dramatično družbo« — od hiše do hiše — pa ga. Silova — »primadona«, njen soprog »režiser« — g. Kralj in — gramofon. Vedno vriskajočega zdravnika, dr. Pucka, igra g. Bratuž. Razen omenjenih nastopi ves ansambel. **Pevske točke spremlja orkester** pod vodstvom prof. V. Mirka. Pri glasovirju g. D. Štular. Režiser g. E. Kralj. Naš domači avtor Dolinar, satirik in humorist, nam pove v »Ciganih« marsikatero pikro besedico, zavito v pristni domači humor. Prizori so duhoviti, tehnika izvrstna, smeh od začetka pa do »Cak se je oženil«.... — Vsled velikih stroškov za opremo in orkester so se morale cene zvišati za majhen odstotek. — Vstopnice so v predprodaji pri gledališki blagajni v veži Narodnega doma.

— Danes popoldne točno ob 14.30 vaja. Zvečer točno ob 20 vaja v prostorih »Glasbene Matice«.

Kdo ve kaj? Andrej Repich, New York, 2250 Washington Ave. Bronx išče svojo mučeno, Marijo Repičevo, ki je stanovala v Rojanu, kakor tudi svojega bratranca Frana Repiča, ki je bil uradnik rpi južni železnici, ter svojega strica Jožefa Repiča in njegove sinove. Povprašuje tudi po družini J. Harmela. Kdor bi vedel kaj o imenovanih, se prosi, da sporoči njihov naslov zgoraj imenovanemu.

Beg iz zapora pri jezuitih. V soboto je uslo iz zapora pri jezuitih kar 10 oseb naenkrat. 5 vojakov in 5 civilistov. Vsi so bili zaprti v celici št. 1 v pritličju. V medsebojnih pogovorih so si priznavali vsi, da je vsakemu med njimi zelo dolgočasno v temni in zadušni celici. Kdo jim ne bi verjel! Mislili so, kako bi se dalo priti iz juče na zlato svobodo. Naloga ni bila lahka. Med njimi pa je bil nekdo, ki je imel tudi nekaj zgodovine omenjenega zapora. Povedal jim je, da so neki avstrijski vojaški begunci prebili da, so spustili v tlaku in da so tili slemi mizarnico delavnico. Misel je bila dobra, toda kako jo treba izvesti? Tudi to vprašanje so srečno rešili. Vzeli so železo od postelje, in z njim so privzdignili iz tal dva kamena. Delo je bilo začeto. Motila jih je samo straža, ki je hodila pogostoma pogledovat v njihovo celico. Tedaj so devali kamone na njih mesto in se mirno pogovarjali med seboj. Nekega dne pa, ko so imeli pravcijen mir s strani straže, so začeli vrtati obuk, na katerem je slonel pod njihove celice in so ga tudi prevrtali. Toda največje in najtežje delo jih je še čakalo, imeli so namreč prebiti še glavni zid poslopja, ki je precej debel in ki je zidan od velikih kamenov. Po trudapolnem naporu, ki je trajal več noči, se jim je posrečilo tudi to. In tako so prišli pretekło soboto ravno okoli 13 v mizarnico delavnico Alojzija Pucka na trgu S. Silvestro. Delavnica je bila zaprta in ni bilo nikogar v njej. Jetniki so hitro odprli vrata in bili so na prostem. Malo po tem dogodku je prišel Puck zopet v delavnico. Ko je videl da je odprto, je mislil takoj, da so ga okradli. Zares je tudi manjkalo nekaj delanega lesu — za kakih 70 lir. Gotovo je pa, da ga jetniki niso okradli, temveč da so to napravili kaki postopači, ki so videli vrata odprta in ki so izkoristil lepo priložnost. O begu so bile takoj obveščene vse oblasti in vsi orožniki so bili na nogah. Do sedaj se je posrečilo najti samo enega, in sicer na tale način. Ko sta šla včeraj dva orožnika skozi ul. Solitario, sta videla tri sumljive tipe, ki so takoj zbežale, čim so zagledali orožnika. Tele sta se spustila za njimi in v ulici S. Maurizio se jima je posrečilo prijeti enega, ki je bil vojak Ferdinando Pagliericcia in ki je bil zaprt radi neke tatvine na škodo države. Drugi begunci so: vojaki: Antonio Bonicelli, Paolo Rommelli, Giovani Gamasio, Pietro Dantoni in civilisti: Salvatore Banelli, Giuseppe Bando, Giuseppe Bedoni, Bernardo Pierant in Antonio Dolisch.

Velik požar v skladišču pri Sv. Andreju. V skladišču ladjedelnice pri Sv. Andreju je izbruhnil včeraj velik požar. V skladišču je bilo raznih tvarin, barve, pokost itd. Ognjegasci, ki so bili takoj na licu mesta, so zamogli požar pogasiti šele po večernem naporu. Škoda je velika.

Aretacija. Včeraj so aretirali nekega Ivana Riccardia in njegovega brata Danidija, ker sta ukradla 12 vreč ovsa na postaji pri Sv. Andreju. Škodo trpi uprava tukajšnjih železnic.

Aretirali so ga, ker je prerokoval ženskam srečo. Včeraj so aretirali policijski agentje nekega Alojzija Boleta rodem iz Dutovelj, stanujočega v ulici L. Bernini 8, ker je hodil od hiše do hiše prerokovat ženskam srečo ter na ta način izvabljal od njih mnogo denarja. Ko so preiskali »čarovnikovo«, so našli pri njem neke »čarovniške karte« ter razne druge ropotije.

Noč ima svojo moč.... Pretekło noč so neznani postopači vdrli v skladišče št. 35 Delavske konsumne zadruge pri Sv. M. Magj. Zg. Campanelle ter odnesli precejšnjo količino kave, sladkorja in salame v vrednosti 3000 lir.

Roparski napad v Istri. Včeraj so pripeljali v tukajšnjo bolnišnico nekega Josipa Pozzana, ki je imel več ran po celem telesu in zlomljeno desno roko. Orožniki so ga našli na podgrajski cesti v nezavesti. Napadli in ranili so ga neznani zlikovci, ki so mu vzeli 500 lir.

Aretirana tatova. Na glavni postaji sta bila aretirana neki Simon Schönder in neki Karel Posar, ker sta v družbi z nekim tretjim človekom ukradla 3 zaboje bombaževe tkanine, 60 kg kave in 400 kg stanega železja v skupni vrednosti od 12.000 lir.

Prišel ob oko. Nekega Guerrina Brandolina iz ul. Rivo st. 19 je udarila železna luska v oko in mu ga je izteknila. Bil je sprejet v bolnišnico.

Porotno sodišče.

»Micke kovačeve«....

G. Franc Bole ima skladišče vina v Rojanu v ul. dei Rivi 2. Nekega popoldneva januarja meseca je šla njegova soproga Merćede mimo skladišča in videla, kako nekateri ljudje nakladajo vino na voz, ki je stal na ulici. Vstopila je, da bi govorila s svojim možem, toda »delavci« so ji odgovorili, da je ravnokar odšel v mesto po nekem opravilu. Odšla je torej, ker je tudi zapazila, da delavcem ni ravno po volji, da jih moti pri delu, kajti eden med njimi ji je celo dal razumeti, da jim se mudi. Ko pa je šla mimo bližnje gostilne, je videla svojega moža, ki je mirno kramljal s svojimi prijatelji pri kozarcu vina. Vstopila je in ga vprašala, ali se mu res ne zdi potrebno, da bi malce pogledal, kako delajo delavci v skladišču. Mož jo je vprašujoče pogledal. Ko pa mu je pojasnila, kako ga je ravnokar iskala v skladišču in kako so ji delavci povedali, da je šel v mesto, je skočil kakor izbesnel in vdrl skozi vrata na ulico, preplašena soproga pa za njim. Prišla sta pred skladišče, toda vrata so bila zaprta, a voz z vinom je že vozil proti rojanskemu mostu. Bole je stekel za njim in klical ljudem, naj za Boga ustavijo voz, kajti vino je njegovo, — ukradli so mu je! Kočijaž se ni brigal za njegovo klicanje, temveč je mirno kadil na vozu in poganjal konja. Končno je Bole dotekel voz in zgrabil konja za uzdo, toda kočijaž je dvignil bič in mu grozeče velel, naj izpusti uzdo, ker drugače da bo — »padlo«. Šele ko mu je Bole pojasnil, da je vino njegovo, da gre za tatvino, je ustavil konja, in mu velel, naj se obrne do »gospodov« iz vozom, ki so ga najeli za prevoz vina; on da ne ve ničesar. Bole je res pogledal za voz in videl je pač gručo večjih in manjših gospodov... radovednežev, ki so se bili zbrali okoli voza, toda o onih pravih »gospodih« ni bilo ne duha ne sluha.

Stvar je končala tako, da je Bole dobil nazaj svoje vino, a kočijaž, Ivan Laurenčič, se je moral včeraj zagovarjati pred sodiščem. Povedal je, da je bil v prosti luki s praznim vozom, ko pridejo k njemu trije gospodje in ga vprašajo, ali bi hotel zaslužiti par lir. On je vedno pripravljen za usluge, ki se izplačajo in tako ni imel tudi takrat nič proti temu. Pojasnili so mu, da bi moral prepeljati nekoliko sodov vina iz njihovega skladišča v Rojanu v neko drugo skladišče nekje na Korzu. Zahteval je za delo 40 lir, kar so mu tudi takoj obljubili. Prišel je torej z vozom v Rojan, in gospodje so odprli s ključi skladišče, sklali jopiče in začeli počasi nakladati. Ko je bil voz naložen, so zopet zaklenili skladišče, on je sedel na voz in pognal konja, a oni so šli za vozom..... da se kaj ne zgodi. Tako so prišli do mostu pred Rojanom, ko je zasišal za sabo krik. Ni se brigal dosti za to, kajti imel je vendar gospodarje s seboj. Ko je videl, da mu je hotel neki človek ustaviti konja, je zamahnil z bičem, kajti on ne pozna šale, in dandanes se najde vsak lip fantič, ki bi ustavljal tujo konje. Ko pa je videl, da mož misli resno, je ustavil. Kaj se je nadalje zgodilo, je znano.

Po govoru državnega pravdnika in branilca, so poroto vsi zanikali obtožbo. Na podlagi tega pravoveka je bil Laurenčič oproščen.

DAROVI.

— Pipčarji za mesko CMD: čuar z brado 5.—, Brinšek iz Tenovega 30.—; ker niso imali zaprtega vrat za seboj: Žnidić 10.—, Medvedić ml. 10.—, Medvedić 10.—, Mihelič Jos. 10.—, Turnšek Pavle 10.—, kralička 2.—; skupaj L 97.—. Denar hranil uprava.

Borzna poročila.

V Trstu, dne 26. marca 1920.

Tečaji:

Jadranska banka	320—	330
Cosulich	775—	785
Dalmatia	445—	455
Gerolimich	3225—	3375
Lloyd	2150—	
Lussino	2950—	3050
Martinolich	565—	560
Libera Triestina	1320—	1330
Oceania	530—	540
Premuda	780—	800
Tripcovich	770—	775
Ampelea	775—	785
Cement Dalmatia	425—	435
Cement Spalato	545—	555
Čistilnica petroleja	4300—	4400
Čistilnica olja	860—	880
Krka	530—	540
Tržaški Tramway	235—	240

Tuja valuta na tržaškem trgu:

V Trstu, dne 26. marca 1920.

Neprepečatene krone	7.—	7.10
avstrijsko-nemške krone	8.50—	8.80
čehoslovaške krone	24.—	25.—
dinarji	47.—	49.—
levi	33.—	34.—
marke	31.—	33.—
dolarji	19.75—	20.—
franc. franki	135.—	137.—
švicarski franki	340.—	342.—
angl. funti	76.—	77.—
rublji	28.—	28.50
napoleoni	80.—	81.—

MALI OGLASI

TRGOVSKI POMOČNIK, jestvinčur, ozir. prakticen vajenec, se takoj sprejme. Naslov pove ins. odd. Edinosti. 426

SLUŽKINJO išče majhna družina, dobra hrana, mesečnih 80 lir. Naslov pove ins. odd. Edinosti. 428

NEPRENEHOMA nove dohodi najlepših slamnatih modelov ženskih klobukov, zadnja novost, cene nizke. Prevzemajo se naročila. Modni salon Morgutti-Corti, Corso Garibaldi 28. 429

VAJENCA za sobno slikarstvo, pleskarsko in črkoslikarsko obrt, od 14-15 let, sprejme Miro Vičić, Postojna 125. 430

ZEMLJIŠČE 1467 sežnjev na Istrski cesti po ugodni ceni na prodaj. Pojasnila v krvavni »Commercio« od 15-17 in jutri od 10-12. 431

MAJHNA DEKLICA, dojenka, se odda družini na deželi proti plači po dogovoru. Ludovico, ulica Istria 12, I. 432

MEBLIRANA SOBA se odda v najem pri ugledni slovenski družini. Pojasnila daje ins. odd. Edinosti.

DEKLE, izurjena v gospodinjstvu in dobra kuharica, zdrava, čedne zunanjosti, v 37. letu, želi znanja v svrho ženitve s gospodom ali tudi vdovcem do 40 let, ki ima primerno službo. — Ponudbe naj se pošljejo na naslov »Narcis«, Korte št. 2, p. Portorose. 3377

VDOVEC, 48 let, vidar, s 10.000 lirami v gotovini, želi znanja v svrho ženitve z vdovo ali gospodično do 40 let s premoženjem, kako obrtjo ali trgovino. Ponudbe na ins. odd. Edinosti pod »48leten«. 424

VRATAR-ČEVLJAR se sprejme takoj. Imel bi prosto stanovanje. Ponudbe na naslov: ul. S. Giovanni št. 14, II. 425

PRIPRAVNO, sole prosto dekle, najrajši sirota se išče za hišna dela. Ponudbe: Jerica Dekleva, Postojna št. 118. 3360

KUPUJEM VREČE in cunje. Babič, Molingrande št. 20. 422

POSTREŽNICO išče majhna družina (3 osebe) za popoldanske ure. Plača po dogovoru. Dobi — ako želi — tudi kosilo. Naslov pove ins. odd. Edinosti ul. S. Francesco 20, pritličje. B 133

KROJAČNICA August Štular ul. S. Francesco d'Asisi štev. 34, III. je edina dobroznana krojačnica v Trstu. 3367

ZLATO, srebro, krone, plača po najvišjih cenah Pertot, ul. S. Francesco st. 15, II. n. 417

Plesni venček

se vrši

v spodnji dvorani Narodnega doma.

Začetek ob 20.

VODITELJ.

KVAS ZA PEKO,

vedno svež, dnevni dohod.

Pošiljajo se tudi poštni zaboji 4 kg po 18 lir

Zaloga Ricci Gennaro, Trst, ul. Udine 19.

Koruza, otrobi in oves

in drugi deželni pridelki

se dobe v zalogi

AUČER & ZUZZI, ul. Trento št. 18

Lemeže in deske za pluge,

pluge, motike (sapone) in trioglate pile za brušenje žag

je dobiti pri

Alojzu Vilhar v Postojni.

ZOBOZDRAVNIK

Dr. MRAČEK TRST

Corso 24, I. nadstropje

Ordinira od 9 - 12 dop. in od 3 - 6 pop.

Brezbolestno izdiranje zob, plombiranje in umetni zobje

Zajamčeno pristno vino

za sv. maše,

burgunder in zelen več letnikov in bela namizna vina po tržnih cenah prodaja

Kmetijsko društvo v Vipavi

Nepremočljive prepruge

nove in rabljene v vseh merah, vrvi, vrvice pasove, povodce, vlačivce in odeje za konje.

GIOVANNI SIVITZ — Trst

ulica Giorgio Galatti štev. 8

UMETNI ZOBJE

z in brez čeljusti, zlate krone in tudi obrobki

VILJEM TUSCHER koncesijonirani zobotehnik

TRST, ul. 30. oktobra (ex Caserma) 15, II.

Ordinira od 9 predp. do 6 zvečer.

Liker „FIUME" tvrdke Fraschini

— iz Milana —

ta neprekosljivi liker za svoje zdravstvene kakovosti

je na prodaj pri tvrdki

FRATELLI MIHALEKOVIĆ

Trst, ul. Fontana 11, telefon 1873

G. PINO, zlatarnica-urarnica

Trst, Corso štev. 13

Kupujem srebrne krone in goldinarje po najvišjih cenah.

ZOBOZDRAVNIŠKI AMBULATORIJ

prej dr. BODO

Zobozdravnik dr. E. CLONERO

— in —

dentist STANKO PERNAVEC

Trst, trg Goldoni štev. 11, II. nadstr.

sprejemata od 9-12 in od 15-19

Izdiranje zob brez bolečin, zobovja, zlati mostovi brez neba, reguliranje zob in zlate krone.

Vsa dela se izvršujejo po moderni tehniki

JADRANSKA BANKA

Del. glav.: K 30,000.000. Rezerve K 10,000.000

Belgrad, Celje, Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Šibenik, TRST, Zadar, Zagreb

Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posle.

Sprejema vloge

na hranilne knjižice ter jih obresuje po 3½%, a v bancogiro prometu po 2 %.

Vloge, ki se imajo dvigniti samo proti predhodni odpovedi, sprejema po posebno ugodnih pogojih, ki se pogodijo od slučaja do slučaja.

Daje v najem varnostne predale (safes).

Bančni prostori v Trstu se nahajajo:

ul. Cassa di Risparmio, ul. S. Nicolo

Telefon: štev. 1463, 1793, 2676

— Blagajna posluje od 9.30-12.30 in od 14.30-16 —

Prilična in trpežna OBUVALA

za moške, ženske, dečke in deklice

se dobe edino pri dobroznani

„CALZOLERIA TRIESTINA"

ul. G. Carducci 21 ustanovljena leta 1850. ul. G. Carducci 21

Prodaja na drobno in na debelo